

Thesis Title	The Transformation of Northeastern Cambodia: The Politics of Development in an Ethnic Minority Community of Yak Kaol, O'Chum District, Ratanakiri Province	
Author	Mr. Sovathana Seng	
Degree	Master of Arts (Sustainable Development)	
Thesis Advisory Committee	Lecturer Dr. Chayan Vaddhanaphuti	Chairperson
	Lecturer Dr. Chusak Wittayapak	Member
	Lecturer Suriya Smutkupt	Member

ABSTRACT

After the end of civil war in 1991, the new government of Cambodia implemented development programs, aiming to take the country on a path towards market economy, democracy and modernization. The Cambodian government opened itself to international commercialization, which had been supported by various kinds of natural resources including timber, land, fish, water and minerals. As a consequence, the government became very interested in the Northeastern Cambodia, where there was a great wealth of natural resources. These resources then came into high demand and were exploited on a large-scale by national and international entrepreneurs. Further, the government promoted agro-industry by expanding agricultural land for cash crop production, which led to increasing levels of deforestation. In 1995 the government initiated the Highland Development Plan in ethnic minority communities supported by various international development agencies in promoting the development of local communities, tourism and cultural preservation. At the same time, the government allowed lowlanders to settle in upland communities. Villagers were unaware of the procedures involved in applying for legal title to land and community rights. As a result, they had gradually lost their land rights and also lacked

legal recognition to manage local community resources. All of these events were a threat to livelihood security, and the cultural values of ethnic minority peoples.

This study examines the changing power relations and social interactions between government and ethnic minority communities within the context of cultural, social, political and ecological transformation in Northeastern Cambodia. It investigates how ethnic minority groups have been maintained, changed and revitalized their knowledge, cultural values and social networks, and how they have exerted their rights over land, forest and culture in response to the government development planning.

This study employs various methods in gathering data. Firstly, secondary data were collected in order to describe the historical context of development in Northeastern Cambodia. Secondly, household survey, key informant interview, observation and informal interview were used in obtaining information on traditional practices, agricultural practices, livelihood strategies, local community rights and economic development of government in order to describe the transformation in ethnic minority communities. Fieldwork was conducted during a period of four months, which was divided into two stages. Firstly, preliminary data collection lasted for two months from mid-March to mid-May 2003. Secondly, the actual field research was conducted for two months, from December 1, 2003 until February 5, 2004.

The study illustrates that the government development plans introduced to highlands in the 1990s tends to exclude community rights over the control and management of local natural resources, while the Cambodian government granted land and forest concession to various companies. Ironically, the government excluded villagers from access to natural resources and also prohibited practice of shifting cultivation through the legislation of provincial authorities. The government improved rural infrastructures and reorganized local governance structures through introducing village chiefs, village development committees and commune councilors for decentralization at local community level. In fact, these forms of development involved the bureaucracy reinforcing and expanding the power of the state. This led to changes in traditional institutions, social structures, and also relationships among the community members as well as local authorities. Further, the government encouraged villagers to grow cash crops and also motivated them to work for plantation

companies. Traditional shifting cultivation was transformed to sedentary farming. Exchange labor system was changed to hired labor practice. As a result of these changes of livelihood strategies, increased land scarcity, and monetary dependency, resources competition in ethnic minority communities emerged. Therefore, these factors are the ‘technology of power’ initiated by the Cambodian government and has affected ethnic minority communities.

The study looks at the response of ethnic practices to Cambodian development. Ethnic minority people employ ‘coping strategies’ of negotiation, complaint, and opposition to the government’s granting of logging and land concession, but yet participating in local development projects with the expectation to get benefits. At the same time, they have revitalized cultural values and traditional knowledge systems, and created social networks between community members and non-government organizations to struggle for their rights to secure local natural resources and customary practices. They also have diversified their livelihood strategies by increasing investments in agricultural products, using intensive labor within and outside the community, and using local resources for their survival.

The study concludes that to achieve sustainable livelihood in natural resource utilization, the state should consider the participation of ethnic minorities as central to development plans. Ethnic minorities must gain recognition and legitimization for their customary practices, and local rights for natural resource management. Finally, the transformation of ethnic minority communities should be accomplished through a new development paradigm that considers the overall well-being of ethnic minority communities as necessity for the development of Cambodia.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

กระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
กัมพูชา: การเมืองของการพัฒนาในชุมชนชาติพันธุ์ยกกาล
อำเภอโฆม จังหวัดรัตนคีรี

ผู้เขียน

นายสุวัฒนา เสง

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. ชยันต์ วรรณะภูติ	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ วิทยามัค	กรรมการ
อาจารย์สุรียา สมุทคุปต์	กรรมการ

บทคัดย่อ

ภายหลังจากการสิ้นสุดของสงครามกลางเมืองในปีคริสต์ศักราช 1991 รัฐบาลใหม่ของประเทศ
กัมพูชาได้ดำเนินนโยบายโครงการพัฒนาต่างๆ โดยมีความมุ่งหมายที่จะนำประเทศมุ่งสู่เศรษฐกิจแบบ
ตลาด ประชาธิปไตย และ ความทันสมัย รัฐบาลกัมพูชาเปิดตนเองเข้าสู่ระบบพหุภาคีนิยมนานาชาติ ด้วย
พื้นฐานของทรัพยากรที่หลากหลาย อาทิเช่น ป่าไม้ ที่ดิน ปลา น้ำ และแร่ธาตุจำนวนมาก ผลที่ตามมาคือ
รัฐบาลหันมาสนใจพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชาซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์
เป็นเหตุให้ทรัพยากรดังกล่าวถูกใช้ประโยชน์อย่างไปอย่างกว้างขวางโดยผู้ประกอบการจากทั้งในและ
ต่างประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรโดยการขยายพื้นที่ทำการเกษตรสำหรับ
ปลูกพืชเชิงพาณิชย์ที่นำมาซึ่งการลดลงจำนวนมากของพื้นที่ป่า ในปีคริสต์ศักราช 1995 รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการ
พัฒนาพื้นที่สูงในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศเพื่อการส่งเสริม
การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลยังอนุญาตให้คนพื้น
ราบสามารถไปตั้งรกรากในพื้นที่สูงได้ ชาวบ้านในขณะนั้นไม่ทราบถึงกระบวนการได้มาซึ่งสิทธิครอบครองที่ดิน
และสิทธิชุมชน ผลสุดท้ายคือ ชาวบ้านค่อยๆ สูญเสียอำนาจในการถือครองที่ดินและการลดลงของสิทธิชุมชน

ในการจัดการทรัพยากร การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นภัยคุกคามความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและค่านิยมทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างรัฐบาลและชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สังคม การเมือง และระบบนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย งานวิจัยชิ้นนี้ยังสำรวจแนวทางของการดำรงรักษา ปรับเปลี่ยน และฟื้นฟูความรู้ ค่านิยมทางวัฒนธรรม เครือข่ายทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ และวิถีการที่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นพยายามให้ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองที่ดิน ป่าไม้ และวัฒนธรรม ท่ามกลางการวางแผนการพัฒนาจากรัฐบาล

งานศึกษาชิ้นนี้ใช้วิธีการวิจัยต่างๆ ในการรวบรวมข้อมูล ส่วนแรก ใช้การเก็บข้อมูลทุติยภูมิเพื่อที่จะอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ของการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา ส่วนที่สอง ใช้การสำรวจข้อมูลครัวเรือน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีปฏิบัติท้องถิ่น การทำการเกษตร ยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิต สิทธิชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ เพื่อที่จะอธิบายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ งานวิจัยภาคสนามดำเนินการเป็นเวลาสี่เดือน ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก ได้มีการเก็บข้อมูลพื้นฐานเป็นเวลาสองเดือน ตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม คริสต์ศักราช 2003 สำหรับส่วนที่สองนั้น ได้มีการทำงานวิจัยภาคสนามอย่างแท้จริงเป็นเวลาสองเดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม คริสต์ศักราช 2003 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ คริสต์ศักราช 2004

งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของรัฐบาลที่ได้นำมาปฏิบัติในพื้นที่สูงในช่วงทศวรรษ 1990 นั้นมีแนวโน้มที่จะกีดกันสิทธิชุมชนในการควบคุมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ในขณะที่รัฐบาลให้สัมปทานป่าไม้และที่ดินกับบริษัทต่างๆ รัฐบาลได้กีดกันชาวบ้านจากการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและยังห้ามการทำการเกษตรแบบไร้หมุนเวียนที่โดยการออกกฎหมายผ่านองค์กรจังหวัด รัฐบาลได้ยกระดับสาธารณูปโภคท้องถิ่นและจัดระบบโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นเสียใหม่โดยการจัดตั้งหัวหน้าหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และที่ปรึกษาชุมชน เพื่อกระจายอำนาจในระดับชุมชน ทว่า ในความเป็นจริงแล้วการพัฒนาในรูปแบบนี้เป็นการตอกย้ำถึงอำนาจของระบบราชการและการขยายอำนาจของรัฐบาลส่วนกลาง สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงต่อสถาบันดั้งเดิม โครงสร้างทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนและองค์กรท้องถิ่น นอกจากนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชเชิงพาณิชย์และชักจูงให้ชาวบ้านทำงานให้กับบริษัทอุตสาหกรรมเกษตรขนาดใหญ่ การทำการเกษตรแบบไร้หมุนเวียนที่แบบดั้งเดิมถูกเปลี่ยนไปเป็นการเกษตรแบบถาวร ระบบการแลกเปลี่ยนแรงงานเปลี่ยนแปลงไปเป็นการว่าจ้างแรงงานแทน ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ต่อยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิต ความขาดแคลนพื้นที่ดิน ตลอดจนการพึ่งพาเงินตราที่มากขึ้น นำมาซึ่งการแก่งแย่งทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้ายที่สุด ปัจจัยต่างๆ ข้างต้นจึงเป็น "เทคโนโลยีทางอำนาจ" ซึ่งริเริ่มโดยรัฐบาลของกัมพูชาและมีผลต่อชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการตอบสนองของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อการพัฒนาของประเทศกัมพูชา กลุ่มชาติพันธุ์ได้อาศัย "ยุทธศาสตร์รับมือ" ในการต่อรอง ร้องเรียน และต่อต้านต่อการให้สัมปทานป่าไม้และที่ดินของรัฐบาล แต่พวกเขาได้เข้าร่วมโครงการการพัฒนาท้องถิ่นโดยหวังจะได้ประโยชน์จากโครงการเหล่านั้น ในเวลาเดียวกันนั้นพวกเขาก็ได้ฟื้นฟูค่านิยมทางวัฒนธรรมและระบบความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งยังได้สร้างเครือข่ายทางสังคมระหว่างสมาชิกชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชน ในการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งสิทธิในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและวิถีปฏิบัติดั้งเดิมในท้องถิ่น พวกเขายังได้เปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินชีวิตโดยการลงทุนเพิ่มมากขึ้นในผลิตผลการเกษตร ใช้การผลิตแบบแรงงานเข้มข้นที่มาจากทั้งในและนอกชุมชน และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการดำรงชีวิต

งานวิจัยชิ้นนี้สรุปว่า ในการที่จะบรรลุถึงความยั่งยืนในการดำรงชีวิตและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้น รัฐบาลควรพิจารณาถึงแผนการการพัฒนาที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วมในฐานะเป็นตัวแสดงหลักของการพัฒนา กลุ่มชาติพันธุ์ควรได้รับการยอมรับและรับรองอย่างชอบธรรมสำหรับวิถีปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสิทธิท้องถิ่นในการควบคุม จัดการ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในท้ายที่สุด ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่สูงควรจะมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบใหม่ซึ่งพิจารณาถึงความอยู่ดีกินดีอย่างรอบด้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศกัมพูชา